

Sygn. akt : VU 2039/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Solecka

Protokolant: Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku Y. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

przy udziale osoby zainteresowanej: R. F.

o niezrealizowane świadczenie po zmarłej E. F.

na skutek odwołania Y. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 22 października 2012 roku

znak (...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 22 października 2012 roku znak (...) w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do wypłaty wnioskodawczyni Y. niezrealizowanego świadczenia po zmarłej E. F. za okres od 01 września 2011 roku do 20 marca 2012 roku

Sygn. akt VU 2039/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 października 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił Y. S. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej E. F. na podstawie art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że stopień pokrewieństwa „bratanica” nie został wymieniony w tym przepisie wśród kręgu osób, które mogą ubiegać się o wypłatę świadczeń niezrealizowanych. Wnioskodawczyni nie spełnia również pozostałych warunków, gdyż nie jest osobą uprawnioną do renty rodzinnej, a także nie udowodniła, że E. F. pozostawała na jej utrzymaniu.

W odwołaniu od powyższej decyzji Y. S. wskazała, że zaskarża ją w całości zarzucając naruszenie:

1) art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyjęcie, że Y. S. nie spełnia warunków w nim zawartych, gdyż nie udowodniła, iż E. F. pozostawała na jej utrzymaniu;

2) art. 124 ustawy emerytalnej w zw. z art. 7 kpa i 77 § 1 kpa poprzez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

Wnosiła o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania oraz o wezwanie do sprawy zainteresowanego R. F., który ma interes prawny w przyłączeniu się do niniejszego postępowania, albowiem jest drugim ze spadkobierców testamentowych obok Y. S..

W uzasadnieniu podniosła, że najbliższą rodziną zmarłej byli skarżąca i jej brat R. F.. Ze względu na fakt, że E. F. była osobą chorą i wymagającą stałej opieki wnioskodawczyni przyjechała do Polski i zajmowała się ciocią do jej śmierci. Ostatnie miesiące swojego życia zmarła spędziła w mieszkaniu Y. S. na Ukrainie i pozostawała wówczas na jej wyłącznym utrzymaniu, gdyż od lipca 2011r. przestała otrzymywać należne jej świadczenie emerytalne. O przyczynach wstrzymania wypłaty świadczenia zmarła nie została poinformowana na adres jej zameldowania i stałego miejsca zamieszkania w L.. Wnioskodawczyni zarzuciła, że na powyższe okoliczności organ rentowy nie przeprowadził postępowania wyjaśniającego, nie wzywał do przedstawienia określonych dokumentów, a zarzucał, że brak jest potwierdzenia, iż Y. S. rzeczywiście jest spadkobierczynią E. F., podczas gdy do pisma z 26.09.2012r. dołączona była kopia testamentu zmarłej sporządzonego w formie aktu notarialnego. Nadto odwołująca wskazała, że złożyła w ZUS zaświadczenie o śmierci E. F. wydane na Ukrainie uzyskując w ZUS informację, że jest to wystarczające, stąd niezrozumiała jest zarzut braku w aktach ZUS aktu zgonu E. F..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując treść zaskarżonej decyzji. Nadto podał, że przyczyną wstrzymania wypłaty emerytury dla E. F. było niepowiadomienie o zmianie miejsca zamieszkania, jak również nieprzedłużenie dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczenia. Wskazał, że wielokrotnie zwracał się do E. F. o wskazanie dokładnego adresu, na który ma być nadsyłana korespondencja (pisma z dnia 07.06.2011r., 01.07.2011r.) oraz o potwierdzenie dalszego prawa do pobierania świadczenia (pismo z dnia 21.07.2011r.), za każdym razem zwracano korespondencję z adnotacją „nie podjęto w terminie”. Ponadto podał, że wznowienie wypłaty następuje zgodnie z art. 135 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty, a E. F. jako uprawniona do emerytury, nie złożyła takiego wniosku.

W piśmie z dnia 18 grudnia 2012r. wnioskodawczyni poinformowała, że przed Sądem Rejonowym w Legnicy toczy się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej E. F. z wniosku Y. S..

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2013r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze osoby zainteresowanej R. F..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

E. F. miała przyznane prawo do emerytury od 01 września 1982r.

We wniosku z dnia 17 listopada 2009r. E. F. zwróciła się z prośbą o przekazywanie przyznanego jej świadczenia na wskazany w tym wniosku numer rachunku bankowego w Banku (...) SA.

Pismami z dnia 07 czerwca 2011r. i 01 lipca 2011r. na skutek zwrotów korespondencji na wskazany przez E. F. adres do doręczeń (ul. (...)(...)L.) organ rentowy zwracał się do niej o podanie dokładnego adresu, pod który ma być nadsyłana korespondencja. W załączeniu przesyłano druk (...) do wypełnienia (celem rozliczenia rocznego podatnika).

W związku z dalszym zwrotem powyższej korespondencji (zwrot – nie podjęto w terminie) O/ZUS w L. pismem z dnia 21.07.2011r. przesłał zmarłej do wypełnienia formularz „Poświadczenie dalszego istnienia prawa do pobierania świadczeń”. Do pisma dołączono wypełniony formularz (...).

Decyzją z dnia 24 sierpnia 2011r. O/ZUS w L. wstrzymał E. F. od 01.09.2011r. wypłatę emerytury wskazując, że pomimo pouczenia i żądania organu rentowego nie przedłożyła dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczenia.

Dowody: dokumenty w aktach emerytalnych: decyzja o przyznaniu emerytury, k. 16, wskazanie rachunku bankowego, k. 157, pisma z 07.06.2011r., 01.07.2011r., k. k. 162-165, pismo z 21.07.2011r., k. 170-171, decyzja z 24.08.2011r., k. 175

Na mocy testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego w dniu 27 kwietnia 2009r. E. F. powołała do całego spadku swoją bratanicę Y. S. oraz swojego bratanka R. F. po 1/2 każdego z nich. W dniu 12 maja 2009r. E. F. zawarła z Y. Smolą umowę dożywocia, na mocy której przeniosła na rzecz bratanicy własność nieruchomości lokalowej wraz z przynależnym do niej udziałem we własności zabudowanej nieruchomości w zamian za zapewnienie dożywotniego utrzymania.

W dniu 21 marca 2012r. E. F. zmarła.

We wniosku z dnia 26 września 2012r. złożonym do ZUS Y. S. wносиła o wyjaśnienie sprawy wstrzymania wypłaty emerytury na rzecz zmarłej E. F.. Podała, że wypłata świadczeń wstrzymana została od lipca 2011r. i domagała się wypłaty zaległych należności na jej rzecz.

Dowody: dokumenty w aktach ZUS: t. II: akty notarialne, k. 4-6, odpis tłumaczenia wyroku w imieniu Ukrainy w z dnia 31.08.2012r., k. 11-12, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu, k. 22, wniosek o wyjaśnienie i wypłatę, k. 1-2

E. F. była ciotką Y. S. (rodzoną siostrą jej ojca). Była samotna, nie miała męża ani dzieci. W 1997r. E. F. doznała udaru, w związku z czym Y. S. (zamieszkała na stałe na Ukrainie) przyjechała do Polski, by się nią opiekować. W kwietniu 2010r. wnioskodawczyni wraz z E. F. wyjechała na Ukrainę, gdzie mieszkała większość członków ich najbliższej rodziny i pozostała już tam do dnia śmierci. Mieszkała w mieszkaniu Y. S.. Co 90 dni wraz z bratankiem lub bratanicą przekraczała granicę polsko-ukraińską celem potwierdzenia – zgodnie z prawem ukraińskim – pobytu w Polsce. E. F. nie informowała organu rentowego o zmianie miejsca zamieszkania i nie podała aktualnego adresu dla doręczeń. E. F. w okresie zamieszkiwania na Ukrainie była już bardzo schorowana, nie poruszała się o własnych siłach, leżała w łóżku, nie była w stanie samodzielnie się odżywiać. Bratanica opiekowała się nią, a od momentu wstrzymania prawa do emerytury zapewniała jej utrzymanie wyłącznie z własnych środków pochodzących z oszczędności i pobieranej renty.

Dowody: przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 42v-43, przesłuchanie zainteresowanego, k. 43

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie

W niniejszej sprawie sporne pozostawały dwie kwestie: pierwsza dotycząca przysługiwania wnioskodawczyni prawa do niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłej E. F. oraz druga dotycząca zasadności wstrzymania wypłaty tegoż świadczenia zmarłej od dnia 01 września 2011r.

Zgodnie z przepisem art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

W ocenie Sądu nieuzasadnione jest stanowisko organu rentowego, że Y. S. nie przysługuje prawo do niezrealizowanego świadczenia po E. F., gdyż stopień pokrewieństwa „bratanica” nie został wymieniony w tym przepisie wśród kręgu osób, które mogą ubiegać się o wypłatę świadczeń niezrealizowanych oraz że wnioskodawczyni nie spełnia również pozostałych warunków, gdyż nie jest osobą uprawnioną do renty rodzinnej, a także nie udowodniła, że E. F. pozostawała na jej utrzymaniu.

W treści przepisu art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej brak zawężenia – wbrew twierdzeniom organu rentowego – kręgu osób uprawnionych do niezrealizowanego świadczenia ze względu na stopień pokrewieństwa ze zmarłym. Z treści tego przepisu (in fine) wynika, że świadczenie to przysługuje – w braku małżonka i dzieci - innym członkom

rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. W świetle powyższego wnioskodawczyni miała prawo wystąpić z wnioskiem na podstawie cytowanego przepisu. Winna jednak udowodnić, że zmarła pozostawała na jej utrzymaniu, a zatem wykazać (w świetle orzeczeń judykatury), iż nie było to jedynie przyczynianie się do utrzymania, czy świadczenie doraźnej pomocy lub opieki. Miarą pojęcia „pozostawania na utrzymaniu” jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb osoby będącej na utrzymaniu (por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 marca 2011r., IIIAUa 2026/10). Za osoby pozostające na utrzymaniu innych członków rodziny w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uważa się osoby, które bądź nie posiadają żadnych własnych świadczeń emerytalno-rentowych (gdyż dopiero wystąpiły z wnioskiem o nie), bądź też pobierają wprawdzie takie świadczenia, ale w najniższej wysokości przewidzianej ustawą, a koszt zaspokajania ich usprawiedliwionych potrzeb jest znacznie wyższy (wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 19 stycznia 2005 r. sygn. akt: III AUa 2766/03). W świetle zgromadzonych w niniejszej sprawie dowodów, w szczególności korespondujących ze sobą treści przesłuchania wnioskodawczyni i zainteresowanego należało uznać, że spełniona została przesłanka pozostawania zmarłej na wyłącznym utrzymaniu wnioskodawczyni od daty wstrzymania jej prawa do emerytury, tj. od 01 września 2011r. Od tej daty E. F. nie posiadała jakichkolwiek środków pieniężnych na zaspokojenie swoich usprawiedliwionych potrzeb. Pozostawała na wyłącznym utrzymaniu bratanicy Y. S., mieszkała w jej mieszkaniu na Ukrainie, bratanica opiekowała się nią, pielęgnowała, pomagała jej w odżywianiu i przede wszystkim zapewniała jej środki utrzymania z własnych dochodów (z renty oraz z posiadanych oszczędności). Powyższe okoliczności potwierdził zainteresowany R. F., a także korelują one z pozostałymi – bezspornymi w sprawie – okolicznościami (miejscem zgonu na Ukrainie, brakiem zamieszkiwania w stałym miejscu zamieszkania w L., zwrotami korespondencji kierowanej na adres dla doręczeń). Z tych względów – w ocenie Sądu – wnioskodawczyni jest osobą uprawnioną – w świetle art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej do niezrealizowanych świadczeń po zmarłej E. F. – przysługujących jej do dnia zgonu.

Ocenić należało zatem, czy istniały niezrealizowane przez zmarłą świadczenia, które winny być jej wypłacone – a wobec jej śmierci, które by przysługiwały uprawnionej Y. S.. Przyczyną wstrzymania wypłaty emerytury dla zmarłej był problem z dostarczaniem dla niej korespondencji (rozliczenie podatkowe) oraz w konsekwencji – niewypełnienie przez nią formularza „Poświadczenia dalszego istnienia prawa do emerytury lub renty i zamieszkania”.

Zgodnie z przepisem art. 128 ustawy emerytalnej na żądanie organu rentowego emeryt lub rencista jest zobowiązany do potwierdzania własnoręcznym podpisem istnienia dalszego prawa do pobierania świadczeń określonych ustawą (ust. 1). W razie zaistnienia okoliczności uniemożliwiających lub utrudniających emerytowi lub renciście złożenie tego podpisu, istnienie dalszego prawa do pobierania świadczeń przez tego emeryta lub rencistę może potwierdzić własnoręcznym podpisem upoważniona osoba sprawująca faktyczną opiekę nad emerytem lub rencistą (ust. 2). W razie niespełnienia wymogu, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 101 i 134 stosuje się odpowiednio (ust. 5).

W myśl przepisu art. 134 ust. 1 ustawy emerytalnej wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli osoba pobierająca świadczenia mimo pouczenia lub żądania organu rentowego nie przedłoży dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń (pkt 2) lub świadczenia nie mogą być doręczone z przyczyn niezależnych od organu rentowego (pkt 5).

Przepis art. 135 ustawy emerytalnej stanowi z kolei, że w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu, z uwzględnieniem ust. 2 (ust. 1) W przypadkach określonych w art. 134 ust. 1 pkt 5 wypłatę świadczenia wznawia się od miesiąca, w którym ją wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty. (ust. 2) Jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznawia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu (ust. 3).

W ocenie Sądu – w świetle cytowanych wyżej przepisów - brak było podstaw do wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na niepowiadomienie organu rentowego o zmianie adresu zamieszkania E. F.. Taka sytuacja uzasadniałaby wstrzymanie wypłaty świadczenia doręczanego w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy, natomiast zmarła wskazała prawidłowo numer rachunku bankowego, na który świadczenie miało być przekazywane i z którego było wypłacane. Jedynie niewskazanie przez świadczeniobiorcę przebywającego za granicą pełnomocnika w kraju do odbioru świadczenia lub numeru konta bankowego, na które organ rentowy powinien przekazywać świadczenie, uzasadnia wstrzymanie jego wypłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2000 r., II UKN 726/99). W niniejszej sprawie nie istniała natomiast przeszkoda w doręczaniu uprawnionej świadczenia, jak to stanowi przepis art. 134 ust.1 pkt 5 ustawy emerytalnej, a jedynie przeszkoda w doręczaniu korespondencji, która nie stanowi podstawy do wstrzymania wypłaty świadczenia w treści art. 134 ust. 1 ustawy emerytalnej. Stąd, wobec uznania, że wstrzymanie wypłaty świadczenia dla E. F. było bezpodstawne należało uznać je za niezrealizowane świadczenie przysługujące Y. S..

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni prawo do niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłej E. F. od daty wstrzymania jego wypłaty, tj. 01.09.2011r. do dnia poprzedzającego datę jej śmierci, tj. 20.03.2012r.